

บทที่ 2

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ค่านิยมและพฤติกรรมทางเพศที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้อเอดส์ในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

สาเหตุการติดต่อของเชื้อเอดส์ส่วนใหญ่มาจาก การมีเพศสัมพันธ์ สำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 10 เชียงใหม่ กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข ได้รายงานผลการสำรวจในกลุ่มผู้ติดเชื้อเอดส์แล้วมีอาการ (AIDS และ ARC) เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2536 ว่า ร้อยละ 77 ของผู้ติดเชื้อเอดส์แล้วมีอาการทั่วประเทศไทย ส่วนใหญ่ติดต่อมาจากการมีเพศสัมพันธ์ และมีร้อยละ 82 ในเขตภาคเหนือตอนบน (เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง พะเยา ลำพูน และแม่ฮ่องสอน) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ร้อยละของผู้ติดเชื้อเอดส์แล้วมีอาการ (AIDS และ ARC) ในประเทศไทย และเขตภาคเหนือตอนบน (เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง พะเยา ลำพูน และแม่ฮ่องสอน) ในแต่ละกลุ่มปัจจัยเสี่ยง (ชวลิต นาทประทาน, 2536)

ปัจจัยเสี่ยง	ทั่วประเทศไทย	เขตภาคเหนือตอนบน
เพศสัมพันธ์	77 %	82 %
ฉีดยาเสพติดเข้าเส้น	11 %	3 %
จากการรับเลือดบริจาค	0.5 %	0.4 %
จากกรรมมารดา (ที่ติดเชื้อ)	5.6 %	7.0 %
ไม่ทราบสาเหตุ	4.5 %	4.0 %

การติดต่อกทางเพศสัมพันธ์ ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากการใช้บริการทางเพศในสังคมไทย จากผลการสุบสถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทย ประจำวันที่ 31 ธันวาคม 2535 โดยกอง ระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในจังหวัดเชียงใหม่ ความชุกของผู้ติดเชื้อเอดส์ ใน หญิงโสภณโดยตรงมี 53.13 % หญิงโสภณแอบแฝง 10.0 % หญิงมีครรภ์ 5.82 % และชาย มาตรวจกามโรค มี 21.5 % (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ความชุกของผู้ติดเชื้อเอดส์ของแต่ละกลุ่มเสี่ยง จากการเฝ้าระวังเฉพาะพื้นที่ ของ จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2532 - ธันวาคม 2535 (กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข, 2536)

ลำดับ	กลุ่มเสี่ยง	มีย. 32	ชค. 32	มีย. 33	ชค. 33	มีย. 34	ชค. 34	มีย. 35	ชค. 35
1.	หญิงโสภณโดยตรง	44	42.70	45.57	23.23	39.90	35.37	40.78	53.13
2.	หญิงโสภณแอบแฝง	5	9.80	5.37	8.39	9.50	12.31	8.98	10.00
3.	หญิงมีครรภ์	1	0	1.89	4.50	4.50	1.50	4.90	5.82
4.	ผู้ติดยาเสพติด	16	60.00	40.00	45.83	42.85	61.00	56.00	60.65
5.	นักโทษชายต้องโทษ	27	38.80	40.00	24.14	26.00	38.90	0	0
6.	นักโทษหญิงต้องโทษ	4	8.70	10.00	5.41	6.70	12.00	0	0
7.	นักโทษชายกำลังจะพ้นโทษ	34	63.8	54.55	52.90	51.50	42.80	0	0
8.	นักโทษหญิงกำลังจะพ้นโทษ	0	20.00	20.00	2.70	20.00	20.00	0	0
9.	ชายมาตรวจกามโรค	10	17.80	18.00	11.50	22.00	15.50	19.50	21.50
10.	ผู้บริจาคเลือด	3.7	4.49	3.46	4.00	3.10	10.00	4.90	5.16
11.	ชายโสภณ	1.7	2.22	17.74	13.97	11.11	15.93	15.28	17.80

ความชุกของผู้ติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์มีสูงในจังหวัดอื่น ๆ ในเขตภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัด เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน ดังจะเห็นได้จากความชุกของผู้ติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มหญิงโสเภณีโดยตรง หญิงโสเภณีแอบแฝง หญิงมีครรภ์ ชายมาตรวจกามโรค ในตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า ค่าความชุกสูงสุด และรองลงมาของผู้ติดเชื้อเอดส์ ในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ที่ติดต่อกับการมีเพศสัมพันธ์ อยู่ในจังหวัดเขตภาคเหนือตอนบน

ตารางที่ 3 ความชุกของผู้ติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ในจังหวัดที่อยู่ในเขตภาคเหนือตอนบนเมื่อเทียบกับค่าความชุกต่ำสุดและสูงสุดทั่วประเทศ ผลการสำรวจเดือนธันวาคม 2535 (วิพุธ พูลเจริญ, 2536)

กลุ่มเป้าหมาย	เชียงราย %	พะเยา %	เชียงใหม่ %	แม่ฮ่อง สอน %	ลำปาง %	ลำพูน %	ประเทศไทย %ต่ำสุด-สูงสุด
หญิงโสเภณีตรง	50.00	62.00	53.13	51.92	50.60	56.20	0-62.00
หญิงโสเภณีแอบแฝง	8.51	-	10.00	-	13.50	-	0-40.63
ชายที่มาขอตรวจกามโรค	21.00	41.33	21.50	14.29	21.00	20.67	0-41.33
หญิงมีครรภ์	3.00	5.63	5.82	1.56	3.50	8.33	0-08.33
ผู้บริจาคเลือด	3.93	8.16	5.16	0	1.90	2.46	0-08.16

พฤติกรรมการใช้บริการทางเพศในสังคมไทย

จากการสำรวจของบริษัท Deemar ในต้นปี 2533 โดยการสุ่มตัวอย่างชายอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและทั้ง 4 ภาคของประเทศไทย พบว่า 75 % ของกลุ่มตัวอย่างรายงานว่า เคยใช้บริการทางเพศในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา และในช่วงปี 2532-2533 วีรสิทธิ์ สิทธิไตร และคณะ ได้ทำการสำรวจความสัมพันธ์ทางเพศ และพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ในประเทศไทย โดยการสุ่มตัวอย่างจากทั่วประเทศไทย พบว่า ในกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนชายที่มีเพศสัมพันธ์นอกสมรสรายงานว่า มีการให้ค่าตอบแทนด้วยเงินหรือสิ่งของ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการมีเพศสัมพันธ์

กลุ่มชายหนุ่มภาคเหนือ

ในปี 2534 Nelson และคณะ ได้ทำการศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ ในชายไทยจากภาคเหนือจำนวน 2,417 คน อายุระหว่าง 19 ถึง 23 ปี (อายุเฉลี่ย 21 ปี) ซึ่งได้รับการคัดเลือกเข้าประจำการ โดยการจับสลาก พบว่าร้อยละ 12 ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาติดเชื้อเอดส์ ในบรรดาผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ (289 คน) มีประวัติเที่ยวหญิงบริการทางเพศ ร้อยละ 96.5 ไม่เคยใช้ถุงยางอนามัยในการร่วมเพศกับหญิงบริการ ร้อยละ 35 เคยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ร้อยละ 76.5 และร้อยละ 26 เคยมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนหญิง

ทวีศักดิ์ นพเกษร ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มทหารเกณฑ์ในจังหวัดพะเยา เมื่อเดือนมีนาคม 2535 ผลการสำรวจในกลุ่มทหารเกณฑ์ จำนวน 157 คน พบว่า ร้อยละ 77 ยังเป็นโสด ส่วนใหญ่ (71 %) เป็นเกษตรกร หนึ่งในสี่ (24 %) เป็นคนงานรับจ้าง ร้อยละ 97 เคยมีเพศสัมพันธ์เกือบทุกคน (95 %) เคยใช้บริการทางเพศ และมีเพียงร้อยละ 8 เท่านั้นที่ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งในการร่วมเพศกับหญิงบริการ และร้อยละ 52 รายงานว่า เคยมีอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

ทวิศักดิ์ นพเกษร และคณะ ได้รวบรวมสถิติของชายไทยภาคเหนือ อายุ 21 ปีที่มา รายงานตัวเข้ารับการฝึกเป็นทหารกองประจำการ (ทหารเกณฑ์) ในกองทัพภาคที่ 3 ในเดือน พฤศจิกายน 2532 พฤษภาคม 2533 และพฤศจิกายน 2533 ซึ่งได้รับการตรวจเลือดหาการติดเชื้อ เอชไอวี ในเดือนแรกที่เข้ารับการฝึก มาทำการจำแนกตามภูมิภาคและหาความชุกการติดเชื้อเอชไอวี ในภูมิภาคต่าง ๆ พบว่า ความชุกในกลุ่มที่มาจากภาคเหนือตอนบน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 10.3 ซึ่งสูงกว่าในกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งมีความชุกร้อยละ 2.4 (ตารางที่ 3 และ 4) และได้ ทำการสำรวจพฤติกรรมทางเพศของชายไทยภาคเหนือ อายุ 21 ปี ก่อนเข้ารับการตรวจเลือด เป็นทหารกองประจำการ โดยใช้ทหารกองประจำการ ผลัด 1/2533 เหล่าแพทย์ จำนวน 202 นาย เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในเดือนมิถุนายน 2533 ซึ่งส่วนมากมาจากภาคเหนือตอนบนและตอนล่าง พอ ๆ กัน ส่วนใหญ่มาจากเขตชนบท กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 97) เคยร่วมเพศกับ โสเภณี ซึ่งมีเพียงร้อยละ 40 เท่านั้น ที่ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง ครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างร่วม เพศกับโสเภณีครั้งแรกเมื่ออายุเท่ากับหรือต่ำกว่า 16 ปี (ส่วนมากอายุระหว่าง 13 - 16 ปี) 1 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่างเคยร่วมเพศกับเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 15 ปี และมากกว่า 1 ใน 3 ของ กลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 39) เคยร่วมเพศกับนักเรียนหญิง นอกจากนี้มีผู้เคยข่มขืนผู้หญิงร้อยละ 4.6 ตารางที่ 4 ความชุกการติดเชื้อเอชไอวีในชายแดนไทยภาคเหนือตอนบน อายุ 21 ปี (ทหารเกณฑ์เข้าใหม่ 3 รุ่น)

ภูมิภาค	พฤศจิกายน 2532		พฤษภาคม 2533		พฤศจิกายน 2533	
	จำนวนตรวจ	ร้อยละ	จำนวนตรวจ	ร้อยละ	จำนวนตรวจ	ร้อยละ
เชียงใหม่	-	-	742	11.5	762	12.7
เชียงราย	338	5.3	692	10.1	646	14.3
ลำปาง	-	-	48	10.4	188	7.2
พะเยา	158	1.3	233	9.4	396	12.8
แพร่	84	1.2	140	2.9	108	4.6
ค่าเฉลี่ย	580	2.6	1,855	8.9	2,100	10.3

**ตารางที่ 5 ความชุกการติดเชื้อเอชไอวีในชายแดนไทยภาคเหนือตอนบน อายุ 21 ปี
(ทหารเกณฑ์เข้าใหม่ 3 รุ่น)**

ภูมิสำเนา	พฤศจิกายน 2532		พฤษภาคม 2533		พฤศจิกายน 2533	
	จำนวนตรวจ	ร้อยละ	จำนวนตรวจ	ร้อยละ	จำนวนตรวจ	ร้อยละ
อูตรดิตถ์	72	2.7	232	0.9	204	3.4
พิษณุโลก	209	0.5	259	0.8	211	0.5
สุโขทัย	83	0	129	0	189	6.2
พิจิตร	-	-	219	0.5	207	0.96
ตาก	-	-	54	0	90	2.2
เพชรบูรณ์	-	-	318	0.6	333	1.2
ค่าเฉลี่ย	364	1.1	1,211	0.5	1,234	2.4

กลุ่มที่แต่งงานแล้ว

จากสถิติการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มหญิงมีครรภ์ มีความชุกสูงในจังหวัดที่อยู่ในเขตภาคเหนือตอนบน (ตารางที่ 3) ในเดือนมิถุนายน 2535 พัทธิน คำรงกิตติกุล และคณะ ได้ทำการสำรวจพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีของชายที่แต่งงานแล้ว และการรับรู้ของหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่แต่งงานแล้ว และเป็นคู่สมรสของกลุ่มตัวอย่างชายที่แต่งงานแล้ว ซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนเขตชานเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 178 คู่ ผลการสำรวจพบว่า ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา ชายที่แต่งงานแล้ว ในกลุ่มตัวอย่างที่รายงานว่าจะเคยใช้บริการทางเพศและเคยเป็นกามโรค มีร้อยละ 33 และ 20 ตามลำดับ ในขณะที่หญิงที่แต่งงานแล้วในกลุ่มตัวอย่างรายงานว่ามีของคนที่เคยไปใช้บริการทางเพศและเคยเป็นกามโรคในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา มีร้อยละ 15 และ 11 ตามลำดับ (ตารางที่ 6) ผลจากการสำรวจค่านิยมการใช้บริการทางเพศในกลุ่มตัวอย่าง

เดียวกัน พบว่า ทั้งหญิงและชายมีความคิดความเห็นที่ไม่แตกต่างกันคือ ประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างยอมรับว่า ชายที่แต่งงานแล้วไปเที่ยวโสภณเป็นเรื่องธรรมดา และมากกว่าครึ่งหนึ่ง (61 ถึง 62 %) ของกลุ่มตัวอย่างที่รายงานว่าเห็นด้วย เมื่อภรรยาไม่มีความสุขทางเพศแก่สามี สามีก็ไปใช้บริการทางเพศได้ และส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่า ผู้ชายที่แต่งงานแล้วใช้บริการทางเพศได้ ถ้ามีการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 6 ความชุกและการรับรู้ของคู่สมรสเกี่ยวกับการใช้บริการทางเพศ และการเป็นกามโรคของชายที่แต่งงานแล้วในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาในชุมชนเขตชานเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ (พัชริน คำรงกิตติกุล และคณะ, 2536)

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์	รายงานจากชายที่แต่งงานแล้ว	การรับรู้จากคู่สมรส
ไปใช้บริการทางเพศ	33 %	15 %
เป็นกามโรค	20 %	11 %

ตารางที่ 7 ร้อยละของผู้ที่ตอบเห็นด้วยเกี่ยวกับค่านิยมการให้บริการทางเพศของชายที่แต่งงานแล้ว และคู่สมรส (พัชริน คำรงกิตติกุล และคณะ, 2536)

ค่านิยมการให้บริการทางเพศ	ชายที่แต่งงานแล้ว	คู่สมรส
- ชายที่แต่งงานแล้วไปใช้บริการทางเพศเป็นเรื่องธรรมดา	53 %	47 %
- เมื่อภรรยาไม่มีความสุขทางเพศแก่สามี สามีไปใช้บริการทางเพศได้	62 %	61 %
- ผู้ชายที่แต่งงานแล้วไปใช้บริการทางเพศได้ ถ้าป้องกันการติดเชื้อเอดส์	87 %	82 %

พรณี ศิริวรรณานา และคาราวดี พลอยเลื่อม ได้ทำการศึกษาโดยการสัมภาษณ์สตรี มีครรภ์ที่มาใช้บริการการฝากครรภ์ ที่โรงพยาบาลมหาสารนครเชียงใหม่ ในช่วงเดือนกันยายน 2533 ถึง มีนาคม 2534 จำนวน 194 ราย มีอายุโดยเฉลี่ย 26.2 ปี อาชีพรับจ้าง 44.8 % การศึกษาระดับประถมศึกษา 75.3 % กลุ่มศึกษาร้อยละ 53.6 รายงานว่าจะทำแท้ง ถ้าตนเอง มีผลเลือดบวกเอคส์ขณะตั้งครรภ์ และร้อยละ 38.7 ของกลุ่มศึกษา รายงานว่า จะหย่าขาดกับสามี ถ้าสามีมีผลเลือดบวกเอคส์ (พรณี ศิริวรรณานา และคาราวดี พลอยเลื่อม, 2534)

ผู้ป่วยกามโรคกับการติดเชื้อเอคส์

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ในกลุ่มชายที่มาขอตรวจกามโรคในภาคเหนือตอนบน มีความชุกของการติดเชื้อเอคส์ (14.29 - 41.33 %) วินัย สุริยานนท์ และคณะ ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์กับการติดเชื้อเอคส์ในภรรยา (หรือคู่นอนซึ่งไม่ใช่หญิงบริการทางเพศ) ของผู้บริจาคโลหิตที่มีผลเลือดบวกเอคส์ จำนวน 105 ราย โดยการถามประวัติโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ชนิดต่าง ๆ ของทั้งผู้ติดเชื้อเอคส์และภรรยา (คู่นอน) และตรวจเลือดหาแอนติบอดีต่อเชื้อเอคส์ในภรรยาจำนวน 107 ราย (ผู้ติดเชื้อเอคส์ในกลุ่มนี้ บางรายมีภรรยาหรือคู่นอนมากกว่า 1 คน) พบว่า 52 ราย (48.6 %) ติดเชื้อเอคส์ ผลการซักถามประวัติ เคยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา ในกลุ่มผู้บริจาคโลหิตที่มีผลเลือดบวกเอคส์ 105 ราย มีร้อยละ 40 (42 ราย) และทุกรายเคยเป็นหนองใน กลุ่มภรรยาที่มีผลเลือดบวกเอคส์ มีร้อยละ 44.2 (23 ราย) ส่วนมากมีอายุการตกขาว (22 ราย) และกลุ่มภรรยาที่ไม่ติดเชื้อเอคส์ มีร้อยละ 32.7 (18 ราย) และส่วนใหญ่ (17 ราย) ก็ตกขาวเช่นกัน สำหรับกลุ่มผู้บริจาคโลหิต 52 ราย ที่ภรรยา (หรือคู่นอน) ติดเชื้อเอคส์ด้วย พบว่า เคยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา 21 ราย (40.4 %) ทุกคนเคยเป็นหนองใน ส่วนกลุ่มผู้บริจาคโลหิต อีก 53 ราย ที่ติดเชื้อเอคส์ แต่ภรรยา (หรือคู่นอน) ไม่ติดเชื้อเอคส์ พบว่า เคยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 21 ราย (39.6 %) และเกือบทุกราย (20 ราย) เคยเป็นหนองใน เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างประวัติการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ชนิดต่าง ๆ ของทั้งสามีและภรรยา กับผลการตรวจเลือดหาแอนติบอดีต่อเชื้อเอคส์ในภรรยา พบว่า ประวัติการเป็นเริ่มของภรรยาเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับการติดเชื้อเอคส์ของภรรยา

ก่อนหน้านั้น พรรณี ศิริวรรณภา ได้รวบรวมข้อมูล ในกลุ่มผู้ป่วยที่มาใช้บริการทาง สูตินารีเวชกรรม โรงพยาบาลมหาสารคาม เชียงใหม่ ตั้งแต่ต้นปี 2532 ถึงสิ้นเดือนมิถุนายน 2534 ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ผลการเจาะเลือดตรวจหาแอนติบอดีต่อเชื้อเอดส์ในผู้ป่วย 846 ราย ตรวจพบผลเลือดบวกร้อยละ 12.18 (103 ราย) แบ่งเป็นผู้ป่วยทางนรีเวชกรรม 48 ราย หรือร้อยละ 8.99 (48/534) และผู้ป่วยทางสูติกรรม 30 ราย หรือร้อยละ 15.15 (30/198) ผู้ป่วยที่ติดเชื้อเอดส์ส่วนใหญ่ (40 - 50 %) ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นหรือมีเหตุหงอนไก่ ร่วมด้วย

การวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ความรู้ ความคิดเห็น และพฤติกรรมของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ เกี่ยวกับโรค เอดส์ และสื่อที่ได้รับ

วรรณชัย วังการวรรณ และคณะ (2534) ทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรม ของชายผู้ใช้บริการและหญิงโสเภณีในการป้องกันโรคเอดส์ เมื่อปี พ.ศ. 2534 โดยทำการศึกษา กับชายผู้ใช้บริการและหญิงโสเภณี ที่อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นการศึกษาครั้งที่ 2 กลุ่ม ชายผู้ใช้บริการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากอายุระหว่าง 20 - 29 ปี อาชีพกรรมกรและทำนา ทำไร่ มีรายได้ไม่เกินเดือนละ 3,000.- บาท กลุ่มตัวอย่างผู้ชายกลุ่มนี้ ส่วนมากยังเป็นโสด และจบการศึกษาระดับประถมศึกษา จากการศึกษพบว่า ผู้ชายผู้ใช้บริการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมี ความรู้เกี่ยวกับวิธีการติดต่ออันตราย และความน่ากลัวของโรคได้ถูกต้องมากขึ้น แต่ยังไม่เลือกกลุ่มที่ ไม่ทราบวิธีการติดของโรค จากปีที่ผ่านมามีร้อยละ 23.33 เหลืออยู่ร้อยละ 5.24 และมีกลุ่มที่ไม่ ทราบวิธีการติดของโรค จากปีที่ผ่านมามีร้อยละ 23.33 เหลืออยู่ร้อยละ 5.24 และมีกลุ่มที่ทราบ และเข้าใจผิด ๆ ว่าโรคเอดส์ไม่อันตรายไม่น่ากลัว หรือเป็นโรคที่ไม่มีใครจริงรวมอยู่ร้อยละ 27.40 จากผลการศึกษา สื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ได้มากที่สุด คือ โทรทัศน์ รองลงมา เป็น วิทยู ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา คือ โทรทัศน์เป็นสื่อที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์มากที่สุดเช่นกัน แต่สื่อที่รองลงมา คือ หนังสือพิมพ์

ในด้านพฤติกรรมของชายผู้ใช้บริการที่ทำการศึกษ พบว่า ชายผู้ใช้บริการกลุ่มนี้ มี เพศสัมพันธ์ครั้งแรกในชีวิตกับหญิงโสเภณี ร้อยละ 62.6 และพฤติกรรมการเที่ยวโสเภณีมีความถี่ ลดลงจากปีที่ผ่านมาด้วยเหตุผลเนื่องจากกลัวโรคเอดส์ พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยนั้น เพิ่มขึ้น จากปีที่ผ่านมาจากร้อยละ 78.57 เพิ่มเป็นร้อยละ 93.00

สำหรับกลุ่มหญิงโสเภณีที่ทำการศึกษ ส่วนมากอายุระหว่าง 15 - 24 ปี สถานภาพสมรส เป็นโสด หม้าย และหย่า จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เริ่มทำงานครั้งแรกเมื่ออายุประมาณ 15 - 19 ปี และส่วนมากมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือตอนบน 4 จังหวัด คือ ลำปาง เชียงราย พะเยา และเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า หญิงโสเภณีกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษ มีความรู้เกี่ยวกับเชื้อที่เป็นสาเหตุ วิธีการติดต่อของโรค การศึกษาโรคได้ถูกต้องไม่แตกต่างจากปีที่ผ่านมา แต่ยังมีโสเภณีที่ยังไม่ทราบว่าเชื้อใดเป็นสาเหตุของโรค ร้อยละ 54.10 และไม่ทราบวิธีการติดต่อของโรคร้อยละ 7.36 ทราบและเข้าใจผิด ๆ ว่าโรคเอดส์ไม่อันตราย ร้อยละ 4.20 ไม่ทราบว่าโรคเอดส์รักษาหายหรือไม่ร้อยละ 4.1 และจากผลการศึกษา สิ่งที่ให้ความรู้ได้มากที่สุดคือ โทรทัศน์ และรองลงมาเป็นการรณรงค์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เช่นปีที่ผ่านมา

ในด้านพฤติกรรมของหญิงโสเภณีที่ทำการศึกษพบว่า หญิงโสเภณีได้รับการใช้ถุงยางอนามัยร้อยละ 79.76 มีพฤติกรรมทำให้บริการที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ (ทางปาก ทางทวารหนัก และขณะมีประจำเดือน) ร้อยละ 18.24 และมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ คือ มีการให้บริการแก่ชายต่างชาติ การฉีดยาเสพติดเข้าเส้นเลือด และการรับเลือด ร้อยละ 34.62 ซึ่งพฤติกรรมที่เป็นผลจากการศึกษครั้งนี้ เป็นผลที่ไม่แตกต่างจากปีที่ผ่านมา

การวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความรู้ ความคิดเห็น และพฤติกรรมเกี่ยวกับโรคเอดส์นี้ ยังมีผู้วิจัยกับกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ด้วย

อำไพ ชนะกอก และยุยงค์ เยาวพานนท์ (2535) ทำการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงที่มีอายุเฉลี่ย 18 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในระดับ ปว.ช. และระดับ ปว.ส. พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากและสม่ำเสมอจากโทรทัศน์ นอกจากนี้ ยังได้รับความรู้จากการเรียนในสถานศึกษา ผลการวิจัย ยังพบว่า นักศึกษาส่วนมากมีความรู้เรื่องโรคเอดส์สูง แต่เป็นเพียงความรู้กว้าง ๆ เช่น โรคเอดส์ติดต่อได้โดยการร่วมเพศ การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน และการรับเลือดของผู้ที่มีเชื้อเอดส์อยู่ในตัวกลุ่มตัวอย่างยังขาดความรู้รายละเอียดปลีกย่อยหรือมีความรู้ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ในบางเรื่อง ในเรื่องของทัศนคตินั้น พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อโรคเอดส์

ในเรื่องพฤติกรรมนั้น จากการศึกษานักศึกษาที่มีเพศสัมพันธ์ พบว่า มีส่วนหนึ่งที่ไม่เคยใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ และยังพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มักจะใช้ถุงยางอนามัยเป็นบางครั้งในขณะที่มีเพศสัมพันธ์ สำหรับนักศึกษาที่ใช้ถุงยางอนามัยนั้น พบว่ามีเพียงส่วนน้อยที่ใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธี การศึกษาเรื่องพฤติกรรม ยังพบว่า นักศึกษาบางส่วนเคยมีเพศสัมพันธ์ทางปากและทางทวารหนัก

การวิจัยของ อ่ำไพ ชนะกอก และยุยงค์ เยาวพานนท์ นี้ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ด้วย ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ โดยนักศึกษาที่มีความรู้อยู่ในระดับดี ก็จะมีพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ดีด้วย เช่นเดียวกับทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกัน เช่นกัน แสดงว่า นักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อ โรคเอดส์ก็จะมีผลให้พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ดีขึ้นด้วย

จากการศึกษาของ กองระชาตวิทยา กระทรวงสาธารณสุข (2534) เรื่อง การเฝ้าระวัง ความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรม ที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ ในกลุ่มนักศึกษาระดับวิทยาลัยในพื้นที่ 4 จังหวัด จากทุกภาคในประเทศไทย พบว่า ระดับความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันและใกล้เคียงกันมาก ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับช่องทางหลักของการติดเชื้ออยู่ในระดับที่ดี แต่พฤติกรรมในชีวิตประจำวันและทัศนคติต่อการป้องกันโรคเอดส์อยู่ในระดับที่ไม่สูงนัก นอกจากนี้ ยังมีทัศนคติที่กลัวและรังเกียจต่อผู้ติดเชื้อค่อนข้างสูง ส่วนพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคเอดส์นั้น พบว่า นักศึกษาชายร้อยละ 39 มีประวัติเคยเที่ยวโสเภณีและใน 1 ปี ที่ผ่านมามีประวัติเที่ยวโสเภณีร้อยละ 23 อายุที่เริ่มเที่ยวครั้งแรกคือ 16 ปี โดยเที่ยวประมาณ 5 - 6 ครั้งต่อปี และใช้ถุงยางอนามัยในการร่วมเพศร้อยละ 42 นอกจากนี้ นักศึกษาชายยังเคยร่วมเพศกับหญิงที่ไม่ใช่โสเภณีใน 1 ปีที่ผ่านมาร้อยละ 34 และใช้ถุงยางอนามัยเพียงร้อยละ 16 เท่านั้น ส่วนกลุ่มนักศึกษาที่มีประวัติว่าแฟนเคยเที่ยวหญิงอาชีพพิเศษมีร้อยละ 3.9 ส่วนประวัติเคยมีเพศสัมพันธ์กับชายมีร้อยละ 3.2 โดยใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเพียงร้อยละ 16.8

งานวิจัยที่ทำการศึกษากับนักศึกษาและมีความสนใจในประเด็นที่คล้ายคลึงกันคือ การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้และเจตคติ กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ ของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ของ อัญชลี สิงห์สุด เมื่อปี พ.ศ. 2534 โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ และเจตคติ กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ ผลของการวิจัยพบว่า

ความรู้เรื่องโรคเอดส์ของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ ทั้งนี้ อัญชลี อธิบายว่า มีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้ เช่น กลุ่มเพื่อน สิ่งแวดล้อม ชุมชนที่อยู่อาศัย ทัศนคติ ค่านิยม ฐานะทางเศรษฐกิจ ความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ องค์ประกอบเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้น ถ้าองค์ประกอบเหล่านี้ไม่มีการปรับเปลี่ยน ถึงแม้ว่านักศึกษาจะมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ก็จะไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์

ผลของการวิจัย ยังพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มีความสัมพันธ์ทางบวก กับเจตคติต่อโรคเอดส์ของกลุ่มตัวอย่าง แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ดี จะมีเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ด้วย จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มาก และสม่ำเสมอจากโทรทัศน์ เนื้อหาของความรู้ที่ได้รับ คือ ความรู้ในการป้องกันหนทางการติดต่อแพร่กระจายของโรค ซึ่งเป็นความรู้ที่กว้าง ๆ ที่ขาดรายละเอียดปลีกย่อย จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างขาดความรู้ หรือมีความรู้ที่ไม่ถูกต้อง เกี่ยวกับโรคเอดส์อีกมากในเรื่อง เช่น เข้าใจผิดว่า ผู้ที่ตรวจเลือดพบเชื้อเอดส์บวกจะแสดงอาการของโรคให้เห็นทุกคน เป็นต้น

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อโรคเอดส์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีเจตคติต่อโรคเอดส์ดีหรือไม่ก็ตาม จะไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ ทั้งนี้ อัญชลี ได้อธิบายโดยให้เหตุผลคล้ายคลึงกับตอนต้นว่า เนื่องจากมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง นอกเหนือไปจากเจตคติเพียงตัวเดียว

และผลการวิจัยประการสุดท้ายคือ การศึกษาว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ เจตคติต่อโรคเอดส์ สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ของกลุ่มตัวอย่างได้หรือไม่ ซึ่งผลของการศึกษาพบว่า ทั้งความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์กับเจตคติต่อโรคเอดส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ เจตคติต่อโรคเอดส์ไม่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้ อย่างไรก็ตาม อัญชลี ยังเชื่อว่า ในการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้มีการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ การให้ความรู้ที่ถูกต้องในการป้องกัน และการปรับเปลี่ยนเจตคติในการป้องกันหรือ เสริมเจตคติที่ดีในการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ เป็นสิ่งจำเป็น โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลด้วย เพราะการที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ได้นั้น จะต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น ความสนใจ แรงจูงใจ สิ่งแวดล้อม ความคาดหวัง ผลของการกระทำ ค่านิยม ความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ อาจมีอิทธิพลมากจนบางครั้ง อาจทำให้การปฏิบัติเปลี่ยนแปลงไปจากความรู้ และเจตคติที่บุคคลนั้นมีอยู่